

Nr 56.

Av herr **Rooth**, *angående skrivelse till Konungen om åväga-
bringande av ändamålsenligare bestämmelser rörande över-
föring av flyttningsbetyg m. m.*

Det torde på goda grunder kunna ifrågasättas, huruvida bestämmelserna i 32 § av kungl. förordningen om kyrkobokföringen, angående förfaringssättet vid flyttning från en församling till en annan, äro fullt ändamålsenliga. Enligt dessa bestämmelser tillhör det nämligen de flyttande själva, att på utflyttningsorten uttaga samt i inflyttningsorten inlämna flyttningsbetyg. Överföringen är alltså anförtrodd åt de flyttande, vilka långt ifrån alltid ombesörja denna angelägenhet med tillbörlig ordning och punktlighet. Då olägenheterna härav drabba icke blott vederbörande själva utan även de registrerande myndigheterna likaväl som kommunerna och staten, torde de brister, som nu vidlåda gällande förordning, vara av den beskaffenhet att påkalla en berättigad uppmärksamhet från det allmännas sida.

Genom att de flyttande personerna själva skola ombesörja flyttningsbevisens överförande från utflyttnings- till inflyttningsorten, yppas möjligheter till missbruk av olika slag. Sålunda är det möjligt, att betygen kunna förfalskas. Dylika förfalskningar torde ofta förekomma, ehuru de sällan leda till rättsliga påföljder. Vidare har det uppgivits, att personer sålt sina flyttningsbetyg till sådana, som varit i saknad av medborgerligt förtroende. Under tiden från det flyttningsbetyget utskrivits från utflyttningsorten och tills det inskrivits i inflyttningsorten, är den flyttande ingenstädes i riket kyrkoskriven. Erfarenheten visar, att det finnes många personer, som, i stället för att omedelbart inlämna sitt flyttningsbetyg i inflyttningsorten, av en eller annan anledning föredraga att »gå med prästbetyget på fickan» längre eller kortare tid, stundom årtal. Och dylika förhållanden existera icke blott i huvudstaden eller på platser med jämförelsevis stor sammanträngd och mycket rörlig befolkning, utan även i typiska landsbygdsförsamlingar. Uttages flyttningsbetyget vid årets slut, och underlåter den flyttande att inom föreskriven tid inlämna detsamma i inflyttningsförsamlingen, uppstår därav den olägenheten, att personen i fråga saknas i rikets folkmängds-siffra, som alltså årligen kommer att uppgivas för låg. Dylika personer

komma också i regel att undgå mantalsskrivning och därmed sammanhängande skattskyldighet till stat och kommun.

Den av Kungl. Maj:t för utarbetande av förslag till ny kyrkoskrivningsförordning tillsatta sakkunnigkommittén säger i sitt utlåtande av den 15 juni 1910 härom följande: »På vissa håll lär det missbruket förekomma, att personer, i direkt avsikt att undandraga sig skattskyldigheten, före mantalsskrivningen uttaga flyttningsbetyg, därefter vistas på resande fot ett par månader, och så åter inlämna flyttningsbetyget, sedan mantalsskrivningen väl är förrättad. Huru stora skattebelopp, som på sådant sätt undandragas stat och kommun är naturligtvis omöjligt att ens gissningsvis uppskatta. Måhända hava de ännu icke nått till någon större siffra, men att faran för att missbruket skall vinna större spridning ligger nära till hands.» Från annat håll har det också uttalats farhågor för att skyldigheten att utbetala de ännu på många håll impopulära avgifterna till pensionsförsäkringen skulle giva ökad fart åt detta tillvägagångssätt.

För varje statens verksamhet, som förutsätter noggrannare registrering av befolkningen, torde de nuvarande bestämmelserna angående kyrkoskrivning näppeligen visa sig tillfredsställande. Särskilt gäller detta i avseende å den politiska rösträtten och folkpensioneringen. Oaktat det tidiga stadium, vari kungl. pensionsstyrelsens verksamhet befinner sig, hava redan yppats avsevärda svårigheter, beroende på bristfälligheter, som upptäckts i redovisningen av för- och tillnamn samt födelseår och dag, vilka data äro av fundamental betydelse vid upprättandet av det register över alla till pensionsförsäkringen avgiftspliktiga personer, varmed pensionsstyrelsen nu arbetar. I en del fall hava begärda uppgifter ej kunnat erhållas av det skäl, att vederbörande icke inlämnat flyttningsbetyg. Att den stora mängden av personer, som »gå med prästbetyget på fickan», kommer att i hög grad öka pensionsstyrelsens arbete och bereda vederbörande häradskrivare och pastorer en del extra besvär, är uppenbart. I detta sammanhang förtjänar också att påpekas, vilken ställning de av Kungl. Maj:t utsedda sakkunniga intaga till det i kyrkobokföringsförordningens 32 § stadgade förfaringssätt. Detta förordades nämligen endast av *en* kommittéledamot, under det majoriteten — ordförande och tre ledamöter — icke ansågo sig kunna tillstyrka detsamma, utan förordade ett annat, såsom alternativ I i kommittéförslaget 31 § intaget förfaringssätt, vilket innebure en mera genomgripande förändring i dittills gällande bestämmelser.

Detta förslag, som lär förordats av samtliga länsstyrelser, utom en, av rikets arméfördelningschefer och domkapitlet i Göteborgs stift, väckte emellertid starkt motstånd hos övriga kyrkliga myndigheter och

blev förmodligen på grund härav icke godtaget av Kungl. Maj:t. Härav framgår sålunda, att de nu gällande bestämmelserna tillkommit icke *med* utan *mot* sakkunnigekommittérades övervägande flertal. Genom att sålunda de gamla bestämmelserna kommit att i det väsentliga kvarstå, hava också de olägenheter, som därmed sammanhånga, allt fort kommit att göra sig gällande.

Det förfaringssätt, som förordats i de sakkunniges utlåtande av den 15 juni 1910, är synnerligen enkelt och föranleder för de flyttande mycket ringa besvär. De flyttandes skyldighet att uttaga och inlämna flyttningsbetyg skulle upphöra och betygen i stället överföras från pastorsämbete till pastorsämbete. De flyttandes skyldighet vid flyttningsbetygens överföring skulle i samband därmed utbytas mot skyldigheten att å pastorsexpeditionen i den församling, dit inflyttning skett, göra flyttningsanmälan. Denna skulle ske skriftligt å blankett, som för ändamålet kostnadsfritt tillhandahålles allmänheten å pastorsexpeditionen samt å landsbygden jämväl av kronobetjäningen, varpå anmälan skulle av pastor ofördröjligen översändas till pastorsämbetet i utflyttningsorten, som hade att inom viss tid översända flyttningsbetyg. Härigenom komme att åt allmänheten beredas en stor lättnad vid flyttningar, då anmälan endast behövde ske till *ett* pastorsämbete. Möjligen komme härtill också fördelen av större ordentlighet vid anmälan om inflyttningar än för närvarande råder, då frestelsen att för vissa ekonomiska fördelars vinnande undandraga sig att inlämna flyttningsbetyg måste anses utesluten.

I anslutning till vad här ovan blivit framhållet, får jag vidare anföra följande. Genom lagen angående val till riksdagens andra kammare samt lagen om allmän pensionsförsäkring har behovet av en noggrannare registrering av befolkningen i mycket hög grad gjort sig gällande. Men i samma mån som detta krav ökas, torde det förtjäna undersökas, huruvida icke några förenklingar i nu bestående förhållanden kunna vidtagas, så att arbetet med röstlängder och pensionsförteckningar icke blir tyngre än nödigt är.

I ett medelstort fögderi upptager den politiska röstlängden och pensionsförteckningen tillsammans omkring 35,000 personer, vilket motsvarar över 100,000 namn. Detta är sålunda ett högst betydande arbete, som årligen skall utföras. Det är icke ovanligt i vårt land, att man består sig med ända till fyra förnamn och i de flesta fall tre, under det man i det dagliga livet icke använder mera än *ett*. Om man nu icke kan lägga hinder i vägen för att en person tager huru många namn han behagar, så borde det dock kunna bestämmas, att endast det namn, personen önskar använda i sitt medborgerliga liv, skall upp-

tagas i de längder, som avse politisk rösträtt och pensionsförsäkring. Genom en bestämmelse att varje man och kvinna, före uppnådd 15 års ålder, skulle hos vederbörande pastorsämbete anmäla, vilket förnamn han eller hon önskar använda, torde denna sak lätt kunna ordnas. Här emot kan måhända invändas, särskilt med hänsyn till bestämmelserna angående allmän pensionsförsäkring, att personernas identifiering försvagas. Jag förutsätter emellertid att det snart nog kommer att befinnas nödigt att på annat sätt än genom blott angivande av personernas namn och födelsetid åstadkomma en fullt tillfredsställande identifiering.

I fråga om befolkningens tillnamn förekommer det, att barnen använda än faderns tillnamn och än någotdera av fadrens förnamn, så att exempelvis en son till Sven Johan Andersson kallar sig än för Karl Svensson, än för Karl Johansson och än för Karl Andersson, under det att en dotter till Sven Johan Andersson å vissa orter nöjer sig med namnet Hanna Svendsdotter, men på andra håll vill heta Hanna Andersson o. s. v. Det gives knappast exempel på, att någon vid de s. k. förskrivningarna, mantalsskrivningarna eller eljest gör anmälan om, huru i berörda avseende skall förfaras. Med undantag för de, åtminstone på landsbygden, ganska få personer, som begagna sig av släktnamn, ligger det alltså i mantalsskrivningsförrättarens hand att avgöra, vilket tillnamn, som skall i de officiella längderna upptagas, och detta kan tydligen icke vara riktigt, redan av den orsak, att olika principer inom skilda delar av riket i det avseendet uppenbarligen tillämpas. Det mest praktiska torde vara att i de fall, då släktnamn icke blivit i vederbörlig ordning antaget, barnen använda faderns tillnamn, ett tillvägagångssätt, som för övrigt synes ligga i tidsandan.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag anhålla,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* vidtaga åtgärder för avhjälpan av de olägenheter, som äro förenade med skyldigheten för de flyttande att själva ombesörja överföringen av flyttningsbetyg, *dels* ock låta verkställa utredning ej mindre i vad mån inskränkning av antalet personliga förnamn i offentliga handlingar må kunna vidtagas än även angående utfärdande av bestämmelser om tillnamn.

Stockholm den 1 februari 1915.

Axel Rooth.